

15 oktober 1864

's Morgens keek Kolpings kostbaas, de oude kapitein, naar de windhaan op de dikke, lompe kerktoren, en zei glimlachend dat er veel wind was. Hij wist dat dit zijn gast bevallen zou. Zonder wind verloor de zeekeer voor de kapelaan zijn verfrissende werking. Wanneer de windhaan knarste en soms voor enkele ogenblikken met zijn getande kam tegen de losslaande wind sloeg, dan trok hij opgewekter naar het strand, ook al had hij alle moeite van de wereld om zich bij de brug vóór de zeepromenade recht te houden. Dan kreeg ook elke zenuw van het lichaam zijn deel van de koele luchtstroom. Dat was een echte verkwikking voor het vermoeide lichaam. Bij zo'n weer kon men ook de kracht van de zee bewonderen en twijfelen of zelfs het stevigste mensenwerk tegen de ongebreidelde kracht van de golven wel bestand was. Dit was ook het ideale weer voor een deugddoend zeebad. "Je toller die Wellen, um so besser das Bad" (1) schreef hij. Wie verder uit een zeekeer het meeste voordeel wilde halen, bleef na het bad in beweging, en wandelde of stoeide op het strand.

Kolping verborg zijn misprijzen niet voor het "volkje" ("dat träge und matte Völkchen") dat zich geen de minste inspanning getroostte en dat in het kursaal of in andere ontspanningsoorden tevreden was met een passief aanschouwen van het indrukwekkende spel van de golven. De meesten hadden hiervoor zelfs geen belangstelling. Hun interesse ging enkel uit naar de menselijke hartstochten, waarover ze lazen in romans. Een leven vol hartstocht leidde volgens hem naar ziekte en vroegtijdige dood, een natuurlijk leven maakte gezond.

Tegen de avond was de wind gaan liggen. Toch doken de golven over elkaar als watervallen, groter dan deze in stortbeken, of dan deze die je op de Rijn aantreft. Het water was troebel, bijna vuil. Toch kon hij nauwelijks zijn blik van het prachtige golvenspel afhouden. Ver aan de horizon zag hij de grijze rookstreep die een stoomboot achterliet. Deze "rook- en dampspuwende vooruitgang" vond kapelaan Kolping geen poëtisch beeld. Een driemaster of een brik bood echter een prachtige aanblik.

Hoe lomp de stoomboot er ook uit zag, toch meende hij dat de mens zich de wind en de golven meer dienstbaar moest maken dan zijn voorouders. De overwinning van de mens op de natuur beperkte zich volgens hem tot uiterlijke dingen. Wat betreft de beheersing van zijn hartstochten, zijn eerzucht, hebzucht, genotzucht en ijdelheid had hij het blijkbaar nog niet ver gebracht. Het mondaine leven, zoals het zich daar boven op de zeedijk afspeelde, zou hem veel stof kunnen leveren voor een redevoering. Zoiets zou echter geen nut hebben.

Terwijl hij in het restaurant zat met zicht op zee, vroeg Kolping zijn vriend wat hij dacht over de toekomst van België. Deze trok zijn schouders op en zei : "Een verbetering kunnen we voorlopig nog niet verwachten". Daarna vertelde de man wat hij dacht over de nabije toekomst. De Belgische liberalen zouden eerst nog hun overwicht trachten te versterken. Daarom zouden ze

---

(1) Hoe onstuimiger de golven, hoe beter het bad.

de strijd tegen de klerikalen rusteloos verder zetten. Bovendien zouden ze hun uiterste best doen om enkele openbare aangelegenheden volgens hun ideeën te laten evolueren, bvb. het huwelijk, het onderwijs, de begraafplaatsen. De macht van deze partij die de kerk vijandig gezind was, zou volgens hem het leven van de pastoors nog zuur maken. De liberalen zouden er immers voor zorgen dat zij zelf kerken kunnen beheren. Men kon er zich volgens hem aan verwachten dat de loge op een mooie dag zou bepalen hoeveel kaarsen erop het altaar in de kerk zouden mogen branden. Misschien zouden ze wel het gebruik van waskaarsen en wierook verbieden als een vorm van bijgeloof. Het zou zelfs niemand hoeven te verrassen dat ze het gebruik van wijn voor het heilig misoffer zouden willen afschaffen, aangezien er nog water was en bier, de nationale drank. Kolping schudde het hoofd en meende dat ze het in België nooit zo ver zouden drijven. Zijn vriend hield echter vol en beweerde dat de vrijdenkers de ondergang van de kerk nastreefden. De kapelaan antwoordde dat het Belgische volk nog een levend, katholiek geloof bezat, en zich zou verzetten. Ook dat betwijfelde zijn gezelschap. Overal waar de liberalen verkiezingsoverwinningen hadden behaald, en waar ze in de straten "weg met de katholieken" riepen, was er geen muis die daar tegen opkwam.

Op het strand overwogen ze verder of dit misschien toch tot een nieuwe revolutie zou leiden. Vanaf de zeedijk aanschouwden ze nog even het geweld van de zee, en zagen er de hand van God in. Vóór ze huiswaarts trokken, zei Kolping: "God zal wel maatregelen treffen!"

*
*   *   *

Keulen, 22 oktober 1864

In de laatste aflevering van de serie "Aus Belgien" begint de schrijver met een lofzang op het indrukwekkende schouwspel van de zee, die hem nooit verveelde, en die hem tenslotte herinnerde aan de macht en de vrijheid van de schepper.

Hierna richt hij zijn blik weer op "het eigenaardig mensenwereldje" dat in Oostende een zeekuur volgt. Vroeger kon hij nog lachen om het zonderlinge, soms zotte gedrag van de badgasten. Nu is hij ernstiger gaan nadenken over de vele, kleine zwakheden en passies.

Het volkje dat hij op het oog heeft, maakt zich op van morgen tot avond en is er enkel op uit om op te vallen of zich interessant te maken. Het komt er voor de vrouwen op aan het kleed met de langste sleep te dragen of zich de meeste kostbaarheden rond de hals te kunnen hangen, zodat andere vrouwen geel of groen worden van afgunst.

Gedurende de voorbije jaren zijn er telkens uit alle streken van de wereld badgasten gekomen, maar de ijdelheid en de hoogmoed van de praalhanzen vierde telkens hoogtij. Wat het volgens Kolping nog erger maakte, was dat sommige nog thuis hun hemd of schoenen niet afbetaald hadden, of dat andere niets voor hun armere broers of voor de kerk over hadden.

Op een zoete avond zocht hij zich samen met zijn vriend een weg door de mensenmassa die zich voor het kursaal verzameld had. Daar speelde een Belgisch militair orkest Duitse muziek.

Moeizaam konden ze zich een weg banen. Bovendien bleef Kolpings gezelschap, met zijn hoed zoals gewoonlijk wat schuin op het oor en de ene hand in zijn zak, aandachtig het menselijk fauna gadeslaan : vrouwen met matrozenjasjes, fazantenstaarten aan hun hoeden, en eindeloos lange stukken textiel die hen tot over de voeten hingen. Hij schudde telkens het hoofd, zodat zijn hoed erdoor wiebelde, ging verder en haalde diep adem, bleef opnieuw staan en liet zijn verbazing opnieuw de vrije loop, tot Adolph Kolping hem met enig geweld meetrok. De geur die over het gezelschap zweefde kon de kapelaan niet uitstaan.

Terwijl ze langs de zeedijk verder gingen, vroeg hij zijn vriend waarom hij het volk zo aandachtig bekeken had. Zo kwamen het liberalisme en de vrijdenkers weer ter sprake. Kolpings vriend had de indruk dat alle mensen nu op een vulkaan leefden. De arme arbeiders die de liberalen tot een vrijzinnige levenshouding willen bekeren, zouden ook wel eens met de rijken de aardse geneugten van het leven willen delen. "Is er dan geen oppositie in Vlaanderen" vroeg Kolping. "Zeker" antwoordde zijn vriend. Hij twijfelde echter of dit verzet nog krachtig genoeg zou zijn. Volgens hem mochten de katholieken echter niet van dezelfde strijdmiddelen gebruik maken als hun tegenstanders, nl. smaad, spot en passie. Hij betreurde het echter dat de Belgische geestelijkheid zich te veel had laten intimideren door de aanvallen van de tegenstrevers, en hierdoor van het eigenlijk volksleven vervreemdde. Hetzelfde deed zich voor in Frankrijk. In Duitsland was het beter. Volgens hem hadden de Belgen veeleer hun Duitse stambroeders moeten nabootsen dan de Fransen, en hun frisse werkzaamheid als voorbeeld nemen. Dat dit inzicht in België begon door te dringen hield Kolpings vriend voor een zeer goed teken. Bovendien dacht hij dat de krachten in België zich staalden in de strijd, en dat men er altijd maar beter de juiste krijgskunst leerde. België mocht echter nog zulke capriolen maken, het was echter een te klein land om op de wereldgeschiedenis een beslissende invloed uit te oefenen. Zo was het gevaar van de vrijzinnigen in België dan ook miniem. Kolping zei tot zijn vriend : "Jullie katholieke Belgen zijt ondertussen aambeeld. God zij dank, dat jullie taai zijt, echt Duitse naturen. Laten we hopen, wanneer jullie aambeeld geweest zijt, dat jullie ook opnieuw hamer wordt, hamer genoeg om jullie van de onwaardige boeien van het goddeloze liberalisme te ontdoen". Zijn vriend besloot : "Moge God er voor zorgen dat je gelijk hebt en dat de bevrijding niet te lang op zich laat wachten !"

Toen ze van hun wandeling terugkeerden, was het gezelschap op de dijk reeds verdwenen. Hemel, zee en strand boden nog altijd een betoverend schouwspel. Alles, boven op de dijk en beneden op het strand, ging nog zijn wetmatige gang in harmonie met de wil van de schepper.

Hoe dwaas, dacht Kolping, dat de mens wil afwijken van de wegen die God hem voorschrijft, en hoe misdadig God brutaal te loochenen, en de heilige naam uit de borst van de medemensen te rukken van hem die met zulke geweldige letters zijn eeuwig bestaan in zijn werken geschreven heeft !"

(slot)

bezorgd door John GHEERAERT